

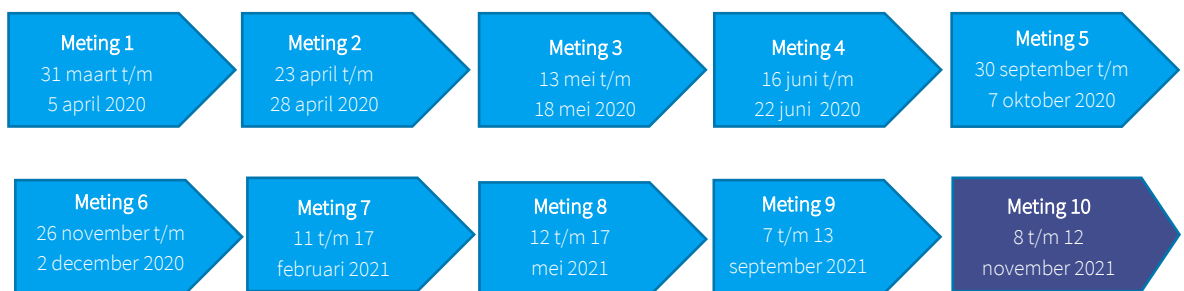
Onderzoekbeschrijving

De provincie Noord-Brabant heeft Het PON & Telos gevraagd een 10^e meting uit te zetten onder Brabanders om de maatschappelijke effecten van het coronavirus in beeld te brengen. Doel van de monitor is om inzicht te krijgen in hoe Brabanders de aanwezigheid van het virus en de maatregelen die daartegen worden genomen, ervaren. De resultaten van deze 10^e meting vergelijken we met die van de eerdere metingen.

Het PON & Telos heeft, net als bij de voorgaande metingen, een onderzoek uitgezet onder het Brabantpanel¹. Daarnaast is het onderzoek uitgezet onder de Brabantse panelleden van PanelClix. Dit om de respons te verhogen om uitsplitsingen naar leeftijd en veiligheidsregio mogelijk te maken. De opzet en inhoud van deze vragenlijst is afgestemd in nauwe samenwerking met de provincie Noord-Brabant, de Brabantse veiligheidsregio's en diverse Brabantse gemeenten.

De resultaten van dit onderzoek zijn gewogen naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en veiligheidsregio om de respons ten aanzien van deze kenmerken representatief te maken voor de provincie Noord-Brabant. Dit houdt in dat antwoorden die gegeven worden door deelnemers uit een ondervertegenwoordigde groep iets zwaarder meetellen dan die uit een oververtegenwoordigde groep.

Hieronder vindt u een samenvatting van de resultaten. Deze samenvatting en de volledige resultaten zijn terug te vinden in de rapportage Brabantse Monitor maatschappelijke effecten coronavirus, Resultaten meting 10 (Het PON & Telos, 2021, publicatienummer 211265-03). **De 10^e meting vond plaats van 8 t/m 12 november 2021.**

¹ Het Brabantpanel is een online panel van zo'n 1.500 Brabanders die enkele keren per jaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan onderzoeken van sociaal-maatschappelijke aard. Het panel wordt beheerd door Het PON & Telos.

Samenvatting

1. Respons

De 10e meting vond plaats van 8 tot en met 12 november. De vragenlijst is ingevuld door 2.079 Brabanders. Met deze respons kunnen we betrouwbare uitspraken voor de provincie Noord-Brabant doen en een uitsplitsing maken naar de veiligheidsregio's².

---

2. Persoonlijke situatie

Persoonlijke gevoelens

De positieve trend die we bij de 9de meting zagen, is bij de 10^e meting doorbroken: meer mensen zijn bezorgd (40%), voelen zich machteloos (28%), gefrustreerd (27%), gespannen/gestrest (15%), boos (13%), verdrietig (12%) en bang (4%). Minder mensen voelen zich rustig (38%) of blij (6%) dan bij de vorige meting.

Persoonlijke gevoelens – leeftijd en regio

Als we kijken naar de verschillende leeftijdsgroepen dan zien we dat 18-44-jarigen zich meer dan anderen boos, gespannen/gestrest en gefrustreerd voelen. 55-plussers zijn minder vaak gespannen/gestrest en gefrustreerd.

Geen significante verschillen tussen de verschillende veiligheidsregio's.

Aangedaan door de huidige situatie

We vroegen mensen in welke mate zij aangedaan zijn door de huidige situatie op een schaal van 1 (helemaal niet) tot en met 10 (heel erg). Gemiddeld genomen geven respondenten een 5,9 voor de mate waarin zij aangedaan zijn. Ze zijn meer aangedaan dan ten tijde van de vorige meting (5,2).

Aangedaan door de huidige situatie – leeftijd en regio

Gemiddeld genomen zijn jongeren (18-29 jaar) het meest aangedaan door de huidige situatie (6,1). 45-54-jarigen zijn juist minder aangedaan door de huidige situatie dan gemiddeld (5,7).

Geen significante verschillen tussen de verschillende veiligheidsregio's.

Eenzaamheid

Op het gebied van eenzaamheid zien we geen verschillen ten opzichte van de vorige meting. De meerderheid van de respondenten geeft aan dat zij zich meestal niet of nooit eenzaam voelen (63%). 10% voelt zich meestal of altijd eenzaam.

---

² Bij een betrouwbaarheidsinterval van 95% en 2.079 respondenten, ligt de maximale foutenmarge op 2,1%. Kijken we naar de afzonderlijke veiligheidsregio's dan geldt een maximale foutenmarge van 4,1% voor Noord, 3,3% voor Midden en West en 4,0% voor Zuidoost.

Eenzaamheid – leeftijd en regio

De mate van eenzaamheid verschilt tussen leeftijdsgroepen: de groep 18-44-jarigen geeft vaker dan gemiddeld aan zich eenzaam te voelen. 55-plussers geven meer dan gemiddeld aan zich vrijwel nooit eenzaam te voelen (41% tegenover 33% gemiddeld).

Respondenten uit Brabant-Noord geven minder vaak dan gemiddeld aan zich meestal eenzaam te voelen (4% tegenover 7% gemiddeld). In Brabant-Zuidoost voelt 9% zich meestal eenzaam.

Huidige situatie

We hebben enkele stellingen opgenomen over de huidige situatie en hoe mensen die ervaren. Zagen we bij de vorige meting van begin september nog een positieve trend, deze is nu doorbroken: voor minder mensen (40% vs 58%) is de situatie normaal geworden en minder mensen (15% vs 25%) maken zich weinig zorgen over de crisis. Meer mensen (32% vs 20%) hebben het zwaarder naarmate de coronacrisis langer duurt en meer mensen (64% vs 50%) hebben er moeite mee dat het niet duidelijk is hoe lang de huidige situatie nog gaat duren.

Huidige situatie – leeftijd en regio

18-44-jarigen geven vaker dan anderen aan het zwaarder te hebben naarmate de coronacrisis langer duurt. Ook hebben zij er vaker moeite mee dat het niet duidelijk is hoe lang de huidige situatie nog gaat duren. 45-plussers geven juist minder vaak aan dat zij het zwaarder krijgen naarmate de crisis langer duurt en ook hebben zij er minder vaak moeite mee dat het niet duidelijk is hoe lang de situatie nog gaat duren

Geen significante verschillen tussen de verschillende veiligheidsregio's.

---

3. Adviezen en maatregelen

Draagvlak van de maatregelen

Het draagvlak is het grootst voor de aanscherping van het thuiswerkadvies (minstens de helft van de werktijd thuiswerken): 68% staat achter deze maatregel. Ook staat de meerderheid van de respondenten achter de herinvoering van de 1,5 meter afstand (67%), het uitbreiden van de locaties waarbij een coronatoegangsbewijs (CTB) nodig is zoals doorstroomlocaties (65%) en sportlocaties binnen (56%). Verdeeldheid is er over het moeten laten zien van een coronatoegangsbewijs bij bezoek aan een buitenterras: 41% staat hier niet achter, 40% steunt deze maatregel wel.

Het vertrouwen in de huidige maatregelen en adviezen is aanzienlijk gedaald ten opzichte van de vorige meting: Toen, begin september, had nog 48% (veel) vertrouwen in het pakket, ten tijde van de 10^e meting is dat 24%. Ook is de groep mensen die weinig en geen vertrouwen heeft groter geworden. Een ruime meerderheid van 75% heeft weinig of geen vertrouwen meer in het huidige pakket maatregelen, vorige keer was dat nog 52%.

Wat zou het kabinet nu (begin november) moeten doen om uit deze coronacrisis te komen?

De meest genoemde oplossingen zijn een (korte of algehele) lockdown, strengere maatregelen, invoering van 2G-beleid, invoering van een vaccinatieplicht, investeren in de zorg en versnelling van de boostervaccinaties.

Draagvlak van de maatregelen - leeftijd en regio

Verschillen in draagvlak voor de maatregelen zijn tussen de leeftijdsgroepen erg groot: bij alle maatregelen zien we dat 55-plussers hier meer achter staan. Het draagvlak is voor alle maatregelen het kleinst onder 18-44-jarigen. 18-44-jarigen geven meer dan anderen aan geen vertrouwen te hebben in de huidige maatregelen, 55-plussers hebben hier vaker wel vertrouwen in.

Respondenten uit Brabant-Zuidoost staan gemiddeld minder vaak achter de uitbreiding van de mondkapjesplicht naar publieke locaties binnen waar geen coronatoegangs-bewijzen worden gebruikt. In Midden- en West-Brabant staat men juist vaker achter deze maatregel.

Opvolging van de maatregelen en adviezen

Ten opzichte van de vorige meting zien we dat nu meer mensen de adviezen altijd of meestal wel opvolgen. De adviezen 'geen handen schudden' 'letten op hygiëne' en '1,5 meter afstand houden' zijn door iets meer mensen opgevolgd dan in augustus/september.

Opvolging van de maatregelen en adviezen - leeftijd en regio

18-29-jarigen hebben zich in de afgelopen vier weken minder vaak aan de adviezen gehouden dan andere leeftijdsgroepen. Dit geldt voor alle genoemde adviezen. Respondenten van 70 jaar en ouder hielden zich juist vaker dan gemiddeld aan alle maatregelen. Ouderen geven dus, net als bij de voorgaande metingen, aan zich beter aan de adviezen te houden dan jongeren.

Respondenten uit Brabant-Noord hebben zich in de afgelopen 4 weken beter dan anderen gehouden aan het advies om thuis te blijven als je in contact bent geweest met iemand die besmet is.

---

4. Vaccinatie

Vaccinatie

Op het moment van de 10^e meting, begin november 2021, geeft 88% van de respondenten aan gevaccineerd te zijn, 1% laat zich nog vaccineren. De meeste respondenten die zich niet laten vaccineren (65%), geven als reden hiervoor aan dat het vaccin mogelijke bijwerkingen op lange termijn heeft.

Meer mensen zijn nu bereid tot het nemen van een boosterprik dan dat twee maanden geleden het geval was. Ook zien we nu meer mensen (49%) die er last van hebben dat anderen om zich heen zich niet gevaccineerd hebben dan bij de vorige meting (40%). Aan

de vragenlijst van de 10^e meting hebben we een aantal nieuwe stellingen toegevoegd. 57% is voorstander van specifieke maatregelen voor ongevaccineerden en 31% geeft aan dat er in de vrienden en/of familiekring spanningen ontstaan tussen mensen die wel en mensen die niet gevaccineerd zijn.

Vaccinatie – leeftijd en regio

18-44-jarigen geven vaker dan anderen aan zich niet te laten vaccineren (18-29 jaar 15% | 30-44 jaar 11%). 55-plussers zijn vaker dan anderen gevaccineerd en zijn ook minder vaak voornemens om zich niet te laten vaccineren. 18-44-jarigen geven minder vaak aan dat zij een boosterprik zouden nemen wanneer dat zou worden geadviseerd. Ook zijn zij minder vaak van mening dat de overheid haar uiterste best moet doen om zoveel mogelijk mensen te stimuleren om zich te laten vaccineren en zijn zij minder vaak voorstander van specifieke maatregelen voor ongevaccineerden. Deze groep geeft minder vaak aan dat zij last hebben van mensen om hen heen die zich niet vaccineren. Voor de groep 55-plussers geldt voor alle genoemde stellingen precies het tegenovergestelde.

Inwoners van Brabant-Zuidoost geven vaker dan gemiddeld aan dat zij zich niet laten vaccineren (10% tegenover 8% gemiddeld).

---

5. Werksituatie

Werksituatie

Aan de mensen die in loondienst werken, ZZP'er of ondernemer zijn, hebben we enkele stellingen voorgelegd. 70% geeft aan dat hun werkgever ervoor zorgt dat ze zich op het werk kunnen houden aan de corona-adviezen en maatregelen. Eveneens een grote meerderheid (67%) geeft aan geen druk van de werkgever te ervaren om op kantoor te komen werken terwijl ze ook thuis zouden kunnen werken. 16% ervaart die druk wel van de werkgever. Bij 58% van de respondenten biedt de werkgever voldoende mogelijkheid om thuis te werken. 26% maakt zich zorgen om besmettingsgevaar op het werk en 17% maakt zich zorgen over de toekomst van hun baan of bedrijf.

Werksituatie – leeftijd en regio

18-29-jarigen geven minder vaak aan dat hun werkgever hen voldoende mogelijkheid biedt om thuis te werken. Ook maakt deze groep zich minder dan gemiddeld zorgen om besmettingsgevaar op hun werk.

Geen significante verschillen tussen de verschillende veiligheidsregio's.

---

6. Vertrouwen in aanpak crisis door instanties

Vertrouwen

Hoeveel vertrouwen hebben Brabanders in de aanpak van de coronacrisis door verschillende instanties? Wat zagen bij de vorige meting een dalende trend, die lijkt zich nu door te zetten: de groep mensen met veel vertrouwen is voor de genoemde instanties rijksoverheid, gemeente, RIVM en veiligheidsregio kleiner geworden en ook is overal de

groep met weinig en geen vertrouwen groter geworden. Alleen het vertrouwen in de gezondheidszorg is onveranderd gebleven ten opzichte van de vorige meting.

Vertrouwen – leeftijd en regio

18-44-jarigen hebben minder vertrouwen in alle genoemde instanties dan andere leeftijdsgroepen. 70-plussers hebben in alle instanties meer vertrouwen dan anderen. Ook 55-69-jarigen hebben in veel van de instanties meer vertrouwen dan anderen, met uitzondering van de rijksoverheid.

Inwoners van Brabant-Zuidoost hebben minder vertrouwen in het RIVM en de gezondheidszorg. In Midden- en West-Brabant heeft men juist meer vertrouwen in deze twee instanties.

---

7. Zorgen over en impact van de crisis

Zorgen

Bij de vorige meting (begin september 2021) waren de zorgen van mensen verder afgenomen ten opzichte van de periode voor de zomer. We zien nu, begin november 2021, een totaal ander beeld: over 14 van de 18 genoemde items maken meer respondenten zich meer zorgen dan begin september. Over het algemeen zien we een stijging in het aantal mensen dat zich veel zorgen maakt over de genoemde items. De meeste zorgen maakt men zich over reguliere zorg en hulp in ziekenhuizen, de duur van de crisis, toenemende spanningen/onrust in de samenleving, de stijgende besmettingscijfers en andere mensen die zich niet aan de maatregelen en adviezen houden.

Zorgen – leeftijd en regio

Mensen tussen de 18 en 29 jaar maken zich vaker zorgen over hun geestelijke/ mentale gezondheid, de geestelijke/mentale gezondheid van anderen, de gevolgen van de crisis voor de economie, een kwetsbaar/eenzaam persoon in hun omgeving en de duur van de crisis. Zij maken zich op dit moment ook over een aantal punten minder zorgen dan gemiddeld. Dit geldt voor 13 van de 18 uitgevraagde stellingen.

70-plussers maken zich grotendeels over andere dingen zorgen dan de jongere leeftijdsgroep. Deze groep maakt zich over 16 van de 18 uitgevraagde stellingen meer zorgen dan gemiddeld. Hierbij gaat het onder andere over de eigen lichamelijke gezondheid en die van familie/vrienden, ouderen en kwetsbaren, zorg in ziekenhuizen, stijgende besmettingscijfers, afnemende werking van vaccins en de vaccinatiegraad in bepaalde gebieden in Nederland en in de rest van de wereld.

Inwoners van Brabant-Noord geven vaker aan zich zorgen te maken over reguliere zorg in ziekenhuizen en over toenemende spanningen in de samenleving. In Midden- en West-Brabant maakt men zich meer zorgen over de ziekenhuiszorg aan coronapatiënten, over andere mensen die zich niet aan de maatregelen houden en nieuwe varianten van het virus. In Brabant-Zuidoost maakt men zich gemiddeld wat minder zorgen over een kwetsbaar/ eenzaam persoon in de omgeving, reguliere zorg in ziekenhuizen en andere mensen die zich niet aan de maatregelen houden.

Impact van de crisis

We vroegen respondenten wie of wat volgens hen het hardste geraakt is door de crisis. De meeste respondenten (58%) hebben aangegeven dat de ziekenhuiszorg het hardste geraakt is door de crisis. Denk aan de constant hoge druk op de zorg door de coronapatiënten, de hoge bezettingsgraad in de IC, de uitgestelde zorgbehandelingen. Vervolgens noemt ongeveer een kwart van respondenten de horecasector, de onderlinge solidariteit tussen groepen (tweedeling in de maatschappij), het sociaal contact tussen mensen, kwetsbare eenzame personen en de ouderen in onze samenleving.

Impact van de crisis – leeftijd en regio

We zien behoorlijke verschillen tussen de verschillende leeftijdsgroepen betreft de gebieden die het hardst geraakt zouden zijn door de coronacrisis. Zo geven 18-29-jarigen gemiddeld vaker aan dat de mentale gezondheid van mensen het hardst is geraakt. Ook zouden de economie en de horecasector volgens hen relatief zwaar geraakt zijn. 55-plussers geven vaker aan dat de ziekenhuiszorg het hardst is geraakt.

Inwoners van Brabant-Zuidoost geven vaker dan gemiddeld aan dat de coronacrisis de grootste impact heeft gehad op de werksituatie van mensen, op ZZP'ers en op de studievoortgang van studenten. In Brabant-Noord geven inwoners minder vaak dan gemiddeld aan dat de impact het grootst was voor de lichamelijke gezondheid van mensen en op sociaal contact tussen mensen.